

INLEIDING

Honderdtwintig inzendingen, zes aan elkaar gewaagde juryleden en drie drukke dagen die dwars door Nederland voerden – dat waren de ingrediënten van BNA Beste Gebouw van het Jaar 2015. De tiende editie van de prijs, die door de BNA wordt uitgelooft aan de architect en opdrachtgever van het beste gebouw, was spannend; de jury heeft pittige discussies gevoerd alvorens zij – unaniem – een winnaar koos.

Het Beste Gebouw van het Jaar is immers meer dan mooi, functioneel en stevig, om met Vitruvius te spreken; met het bijvoeglijk naamwoord *beste* wil de BNA aantonen dat het werk van de architect meerwaarde biedt, aan de opdrachtgever en de samenleving. Om dat maatschappelijke component naar voren te brengen, zijn de inzendingen (net als vorig jaar) ondergebracht in vier categorieën: identiteit en icoonwaarde; particuliere woonbeleving; stimulerende omgevingen; leefbaarheid en sociale cohesie. Inzenders hebben hun project naar eigen inzicht ondergebracht in een van deze categorieën.

De jury heeft de inzendingen op drie onderdelen beoordeeld: de score binnen de categorie; architectonische criteria (stedenbouwkundige inpassing, conceptuele kracht, consistente uitwerking, materialisatie en detaillering) en de samenwerking tussen architect en opdrachtgever in relatie tot de specifieke opgave (proces, planning, omgang met budget, communicatie). Op basis van het ingezonden materiaal is een eerste selectie gemaakt, waarna de jury een longlist heeft samengesteld. Deze is, na een uitvoerig debat, teruggebracht tot een shortlist van vijftien projecten, die bezocht en beoordeeld zijn.

Per categorie kon de jury maximaal drie projecten nomineren, waarvan een categoriewinnaar. Daarnaast bestond de mogelijkheid om maximaal drie projecten een eervolle vermelding toe te kennen. Uit de genomineerde inzendingen is ten slotte het Beste Gebouw van het Jaar gekozen.

De belangrijkste bevindingen op een rij. De gemiddelde kwaliteit van de inzendingen was hoog. Opvallend was het kleine aantal sociale woningbouwprojecten en transformaties, zeker gezien de omvang van deze laatste opgave. Als je alle categorieën bij elkaar optelt, staat er nu al zo'n 40 miljoen m² vastgoed leeg. De jury realiseert zich dat deze herbestemmingsopgaven doorgaans minder iconisch van karakter zijn, aangezien ze altijd onderdeel zijn van de schepping van een voorganger. Opvallen is daarin lastiger. Sommige juryleden kunnen zich voorstellen dat in de toekomst herstructurering, herbestemming of herontwikkeling in een aparte categorie worden ondergebracht.

In de categorie Leefbaarheid & Sociale Cohesie ontbraken uitschieters; de jury vond tussen deze inzendingen geen voorbeeld stellend project, en heeft daarom uiteindelijk besloten om geen gebouwen te nomineren in deze categorie. Bij Identiteit & Icoonwaarde was de concurrentie juist groot, wat leidde tot een spannende eindstrijd tussen de Kaasmakerij De Tijd in Westbeemster en Rotterdam Centraal. Kaasmakerij De Tijd is volgens de jury bij uitstek een icoon: als landmark in de

oerhollandse Beemsterpolder, maar ook omdat het kaas maken zelf, en de coöperatie van zuivelboeren die achter de fabriek schuil gaat, zo kenmerkend zijn voor de Nederlandse identiteit. Architect Bastiaan Jongerius heeft deze identiteit, het ingewikkelde bedrijfsproces en de unieke landschappelijke kwaliteiten weten te vertalen naar een krachtig ontwerp.

Daar tegenover staat Rotterdam Centraal, alias de Puntzak, de Haaienbek of Station Kapsalon. Ook een icoon, en meer dan dat. Het nieuwe stationsgebouw is niet alleen een onvergetelijk gebouw, maar biedt ook de Grande Entrée die Rotterdam zo lang ontbeerde. Met de bouw van het station zijn tal van zaken op orde gesteld: de verbinding tussen trein en metro, de aansluiting op de (ondergrondse) fietsenstalling, de inrichting van de openbare ruimte. Daarbovenop is een prachtig publiek interieur toegevoegd aan de stad. Kortom, Rotterdam Centraal scoort minstens even goed in andere categorieën; het station is ook een stimulerende omgeving, het draagt bij aan de leefbaarheid en de sociale cohesie binnen de stad en biedt een unieke ruimtelijke beleving.

Zo komt de jury tot de slotsom dat beide gebouwen een prijs verdienen. De Kaasmakerij wordt als ultiem Hollands icoon gekroond tot categoriewinnaar. Maar Rotterdam Centraal, dat op alle punten excelleert, is onbetwist het Beste Gebouw van het Jaar.

BNA BESTE GEBOUW VAN HET JAAR 2015

Rotterdam Centraal (Identiteit & Icoonwaarde)

Architect: Team CS (een samenwerkingsverband tussen Benthem Crouwel, MVSA Meyer en van Schooten Architecten en West 8)
Opdrachtgever: ProRail en Gemeente Rotterdam

Het is een Spoorkathedraal, maar ook gewoon Station Kapsalon. Het is een gebouw met internationale allure, en toch zo Rotterdams. Het beeld – de roestvrijstalen punt die brutaal de stad in steekt – is krachtig en stoer, het plein groots. Tegelijk kent de stationshal een menselijke maat, heeft het houten interieur iets aaibaars; het is een plek waar je je op je gemak voelt. Rotterdam Centraal heeft het allemaal in zich.

De jury is diep onder de indruk van de wijze waarop Team CS met een groot gebaar een veelvoud aan ruimtelijke vraagstukken heeft weten op te lossen. Door de overkapping van de stationshal door te trekken tot de ingang van de metro, is niet alleen een logische verbinding tussen boven- en ondergronds openbaar vervoer gecreëerd, en tussen de voor- en achterzijde van het station, maar ook een grandioze entree naar de stad.

De hal biedt in een klap overzicht, met twee zij-ingangen richting de bussen, een royale passage richting de sporen en een aansluiting op de ondergrondse fietsenstalling. Maar het is ook een publiek interieur, waar winkels en horeca op smakvolle wijze zijn ingepast, en met tal van plekken waar reizigers kunnen neerstrijken.

Rotterdam Centraal is een moderne 'overstapmachine', maar ook een stuk stad dat beladen is met emoties. Door de klok, de belettering en ornamenten uit het gesloopte wederopbouw-station van architect Van Ravensteijn op te nemen in het nieuwe gebouw, zijn de ontwerpers erin geslaagd om de herinnering aan het oude station en de geschiedenis van de plek voort te laten leven.

Daaraan hebben zij nieuwe elementen toegevoegd, zoals de markante stalen kolommen en de glazen perronoverkappingen met zonnecellen, waardoor het zonlicht gefilterd binnenvalt. In zijn eenvoud vindt de jury het materiaalgebruik – staal, hout en glas -bijzonder doeltreffend. Het vernuft schuilt in details als de doorzichten vanuit de passage naar de perrons, en de lichtstraten, die via spiegels het daglicht in de hal brengen.

De jury heeft gezocht naar zaken waar iets op aan te merken viel; ze vond ze niet. Rotterdam Centraal is in elk opzicht een fantastisch gebouw, dat klinkt als een klok: het Beste Gebouw van 2015.

NOMINATIES

Identiteit en Icoonwaarde

Kaasmakerij De Tijd (WINNAAR categorie)

Architect: Bastiaan Jongerius Architecten

Opdrachtgever: CONO Kaasmakers

Je moet het durven: midden in de Beemsterpolder – UNESCO-Werelderfgoed – een nieuwe fabriek bouwen. CONO Kaasmakers, een coöperatie van zuivelboeren, had het lef, en liet door architect Bastiaan Jongerius een glazen 'kaastempel' bouwen, die het beschermde landschap niet alleen heeft gespaard, maar zelfs verrijkt.

Dit ontwerp getuigt van grote zelfbeheersing, vindt de jury. Het gebouw is fors, en met zijn rondom doorlopende arcade ook monumentaal. Maar door de uitgebalanceerde compositie, waarbij het bouwvolume in de lengte van het kavel is geplaatst, voegt het zich op vanzelfsprekende wijze in het landschap. De vloer, die net iets is opgetild boven het maaiveld; het dak, dat subtiel terugspringt; de proporties van de gevels – het gebouw klopt. De meerwaarde schuilt in het feit dat het oude fabriekscomplex op termijn afgebroken wordt, en de grond 'teruggegeven' aan de polder. Ondertussen heeft CONO Kaasmakers het water- en energieverbruik drastisch terug weten te brengen, in haar streven om 'de duurzaamste kaasmakerij ter wereld' te worden.

De gewaardeerde consistentie van het exterieur zien de juryleden minder terug in het interieur. Jammer vindt de jury dat het exposé van kaasmaken niet echt beleefbaar is gemaakt; zo loopt de gang van de zogenoemde 'experience' dood. Daar tegenover staat dat de werkplekken buitengewoon prettig zijn, met veel licht en weids uitzicht over de polder.

De kaasmakerij is een beeld dat nog lang bij blijft, maar ook een gebouw dat verhaalt over de traditie van de zuivelcoöperatie, de geschiedenis van de polder en de omgang met het Nederlands erfgoed. Daarom is dit project de winnaar in de categorie Identiteit & Icoonwaarde.

Markthal Rotterdam

Architect: MVRDV

Opdrachtgever: Provast Nederland BV

Dat in de metro tegenwoordig niet 'Blaak', maar 'Markthal' wordt omgeroepen, is veelzeggend; de Rotterdamse Markthal is een icoon pur sang. De iconische waarde komt voort uit de manier waarop MVRDV het gegeven programma – woningbouw en een overdekte markt – in een vorm heeft gegoten: een reusachtige boogconstructie van 258 appartementen, die de marktstalletjes als een kathedraal overspant. Aan de binnenzijde van de koepel maakten kunstenaars Arno Coenen en Iris Roskam het hedendaagse fresco 'Hoorn des Overvloeds' – een explosie van kleur en beeld.

De jury is vol bewondering, en die neemt alleen maar toe naarmate men via de cascade-achtige roltrappartij dieper in het gebouw afdaald. Ondergronds blijkt immers nog een hele wereld te bestaan, met een grote parkeergarage, laad- en losruimte voor de marktkooplui en een minimuseum met archeologische vondsten. De wijze waarop dit alles tot stand is gebracht, met duikers op een bouwplaats die onder water gezet werd, maakt dit project tot een onvoorstelbare prestatie.

Een icoon dus, maar daar wringt het ook. De Markthal scoort op een punt heel hoog, maar blijft voor sommige juryleden teveel een oneliner. Als woongebouw vindt de jury het ontwerp minder succesvol; de gangen zijn benauwend, de beleving van de activiteiten op de marktvloer is beperkter dan verwacht. Maar de integrale ontwerpmethode van MVRDV heeft wel geresulteerd in een interessante nieuwe typologie en een 'spectaculaire ruimte, met een enorme uitstraling en aantrekkingskracht op de stad, en tot ver daarbuiten', aldus de jury.

Particuliere Woonbeleving

Brouwhuis, Oisterwijk (WINNAAR Categorie)

Architect: Bedaux de Brouwer Architecten

Opdrachtgever: Simon en Myra van Esch

Op een prachtige plek in de bossen bij Oisterwijk staat het Brouwhuis, vernoemd naar het nabijgelegen ven, de Brouwkuip, waar vroeger de vaten van de bierbrouwerij werden gespoeld. In nauwe samenwerking met natuurmonumenten, MTD landschapsarchitecten en Architectuurstudio INA MATT (interieur) heeft Bedaux de Brouwer architecten hier een echt boshuis ontworpen: een archetypische 'schuur', bekleed met zwarte planken. Met een warm interieur onder een houten kapconstructie, veel daglicht en panoramisch uitzicht op de natuur.

Een project waar het plezier vanaf spat, aldus de jury; het Brouwhuis straalt in alles uit hoe leuk het is om samen met een architect je droomhuis werkelijkheid te laten worden.

Het huis is de bewoners, een stel van middelbare leeftijd dat de stad wilde ontvluchten, op het lijf geschreven. De gevraagde functies – zithoek, entree, woonkeuken, terras, werkkamer, badkamer, wasruimte en sauna – zijn (in die volgorde) als kralen tot een fraaie ketting aaneengeregen. De kastenwand, die over de volle lengte van de voorgevel doorloopt, biedt de nodige bergruimte. De ruimte bovenop de badkamer wordt gebruikt als ‘hoogslaper’ voor logés.

De architectuur van het Brouwhuis is volgens de jury niet groots, wel ‘sympathiek’, ‘prettig’ en ‘mooi’. Bij de oriëntatie van de woonkamer op de weg wordt een vraagteken geplaatst; deze lijkt niet helemaal te corresponderen met de gewenste privacy. Op een paar schoonheidsfoutjes na oogt het huis tot in de puntjes verzorgd. Zelfs aan de vleermuizen is gedacht; op geraffineerde wijze is voor hen een verblijf gecreëerd in de kopgevel.

Zomerhuis, Texel

Architect: Benthem Crouwel Architects

Opdrachtgever: Henk Drosterij en Karen Knispel

Het zomerhuis dat Benthem Crouwel Architects op Texel ontwierp voor een Amsterdams gezin, is volgens de jury een mooi voorbeeld van hoe je binnen de beperkingen van de ruimtelijke ordening en de beschermde natuur van een Waddeneiland (Unesco Werelderfgoed) tot een vanzelfsprekend ontwerp kunt komen.

De architecten ontwierpen een vakantiehuis als een schapenboet. Deze traditionele schuurtjes, ooit gebouwd om werktuigen en hooi voor het vee in op te slaan, zijn beeldbepalend voor het landschap op het eiland. Maar architect en ontwerper hebben er wel hun persoonlijke interpretatie aan gegeven; met lokale materialen zoals rubber, visnetten en de betonnen terrasdelen die je bij strandtenten vindt, hebben zij een eigenzinnig gebouw gemaakt: hedendaags en toch typisch Texels.

De jury is enthousiast over de compositie in het landschap en de bijzondere afwerking met de gekleurde netten, waarbij de kleuren aangeven welke functies achter de gevel schuil gaan: blauw voor de keuken, oranje voor de badkamer, groen voor de leefruimte en beige voor de vide. De open indeling, de uitgekiende positionering van de ramen, gericht op het mooiste uitzicht, en de sterke relatie tussen binnen en buiten – het huis zit bovengronds vernuftig in elkaar. In vergelijking daarmee steekt de kelderruimte – toch de helft van het totale oppervlak – wat flets af. Daar had de architect nog meer uit kunnen halen.

Woonhuis IT, Deventer

Architect: Hoogte Twee Architecten

Opdrachtgever: Ingeborg Thürkôw

Met zijn strakke silhouet en knalrode gevels, omhuld door een 'voile' van geperforeerde aluminium platen, is woonhuis IT een statement. Een stoer gebouw, dat past op de plek waar het staat, het ruige Deventer Havenkwartier, en dat de bewoners – een moeder en haar twee puberzonen – als een oude spijkerbroek zit. De jongens hebben op de begane grond ieder een kamer – met hun eigen entree en buitenruimte – en een gedeelde badkamer; moeder heeft haar privé-penthouse met panorama-ligbad en dakterras. Daar tussenin, op de eerste verdieping, bevindt zich de gedeelde keuken, van waaruit een trapje leidt naar de woonkamer, voorzien van meerdere (Franse) balkons.

De jury prijst de ambitie die uit het project spreekt; dit huis is het bewijs dat je als particulier ook met beperkte middelen een plek kan maken waar het heerlijk wonen is. Het is jammer dat de uitwerking in materiaal en detail wat slordig is, met name op het niveau van de aansluitingen.

De grote verdienste van Hoogte Twee Architecten is dat zij er in geslaagd zijn om de specifieke vraag van dit gezin heel precies te vertalen naar een ontwerp, dat ook ruimte laat om zaken naar eigen inzicht verder in te vullen. Het gesprek met de opdrachtgever aangaan, doorvragen en –schetsen, om latente behoeften boven tafel krijgen; het is een rol van de architect die naar de mening van de jury (te) vaak onderbelicht blijft, maar hier met verve is vervuld.

Stimulerende omgevingen

Montessorischool, Waalsdorp (WINNAAR Categorie)

Architect: De Zwarte Hond

Opdrachtgever: Bestuur van de Montessorischool Waalsdorp

De Montessorischool Waalsdorp, gelegen in de Haagse jaren dertig woonwijk Benoordenhout, is van een generositeit die je volgens de jury nog maar weinig ziet in de architectuur – en al helemaal in de scholenbouw. Neem alleen al de entreehal: een hoge ruimte die baadt in daglicht en meteen overzicht biedt. Of kijk naar de fraaie gangen, zo breed dat er ook les gegeven kan worden of gespeeld, waarbij de glazen taatsdeuren de mogelijkheid bieden om delen af te sluiten. En dan zijn er ook nog talloze vides en vensters, die overal in het gebouw doorzichten bieden.

Er is veel te zien in dit open gebouw, afgewerkt met licht hout en de kleuren blauw, fuchsia en grijs. En toch overheerst een gevoel van rust, wat niet alleen te danken is aan de goede akoestiek, maar vooral ook aan de ruimtelijke opbouw. De verschillende vertrekken zijn door de architecten even fraai als flexibel aan elkaar geschakeld, in een min of meer symmetrische compositie. Kers op de taart is de glazen gymzaal, die in het midden van de verdieping is geplaatst en waardoor je de kinderen ziet apenkooien.

De jury vindt dat De Zwarte Hond een goede balans heeft gevonden tussen aandacht voor het interieur en het exterieur. Er is veel zorg besteed aan de aansluiting van het

gebouw op zijn omgeving. Door de horizontale belijning van het buurpand te volgen, in gevels van gele 'Berlagiaanse' baksteen, staat de school logisch op zijn plek en is de continuïteit van het straatbeeld gewaarborgd; zelfs het hekwerk en de gemetselde plantenbakken zijn in het ontwerp meegenomen.

De kopgevel met zijn gemetselde penanten wordt wel als vrij zwaar ervaren, en de jury mist een specifieke Montessori-signatuur. Dat zijn echter slechts kantekeningen binnen het positieve eindoordeel over dit project: het sterkste in de categorie stimulerende omgevingen.

Grotiusgebouw, Nijmegen

Architect: Benthem Crouwel Architects

Opdrachtgever: Radboud Universiteit Nijmegen

De Universiteit van Nijmegen heeft hoog ingezet met het project voor de nieuwe Faculteit der Rechtsgeleerdheid, waarin een aantal versnipperde locaties bijeen is gebracht. Een Law School Campus a la Harvard was wat men voor ogen had: een pand met allure, dat uitnodigt tot studeren, en waar studenten en docenten elkaar kunnen ontmoeten.

Met hun ontwerp voor het Grotiusgebouw heeft Benthem Crouwel Architects die verwachtingen waar gemaakt. Het hagelwitte paviljoen, verstild in het groen gelegen, weet te imponeren. 'Chique, elegant, prachtig gemaakt', luidt de eerste reactie bij het zien van het gebouw. Het beschikbare budget is hier goed besteed, aan natuursteen, leer, hout en glas. Klassieke, tijdloze materialen, die bovendien zeer zorgvuldig vormgegeven zijn, wat het energiezuinige gebouw volgens de jury ook duurzaam maakt.

Het Grotiusgebouw is een 'mooi maatpak', waarin collegezalen, studieplekken, kantoren en de bibliotheek op heldere wijze georganiseerd zijn rond een centrale hal. De ontwerpers hebben de sfeer van de rechtenstudie goed weten te vangen; de faculteit voelt als 'een stukje Zuidas in Nijmegen'.

Over het functioneren van het gebouw verschillen de meningen. Daar waar het ene juylid de ruimte als *uplifting* ervaart, vindt een ander het vele glas en steen nogal hard en kil. De rust in het atrium wordt een kwaliteit genoemd, anderen vinden dat het gebouw levendigheid mist.

Lof is er vooral voor de consistentie waarmee de architecten het concept hebben uitgewerkt, tot in het kleinste detail. Het Grotiusgebouw kent volgens de jury een afwerkingsniveau dat 'ongekend hoog is voor een onderwijsgebouw'.

High Tech Systems Park, Hengelo

Architect: Leijh Kappelhoff Seckel van den Dobbelsteen architecten | Reitsema & partners architecten | MTD landschapsarchitecten

Opdrachtgever: Thales Nederland

De bouw van het nieuwe high-tech park in Hengelo betekent een revolutie voor Thales, een onderneming die actief is op het gebied van defensie en informatietechnologie. Een gedateerd fabriekscomplex wordt volgens een masterplan van Leijh Kappelhoff Seckel van den Dobbelsteen, Reitsema & partners en MTD landschapsarchitecten getransformeerd tot een groene campus. De hekken rond de (zwaar beveiligde) gebouwen verdwijnen, asfalt maakt plaats voor water en beplanting, en bedrijfshallen worden vervangen door moderne kantoorgebouwen, ingericht volgens het principe van het Nieuwe Werken.

Het bedrijf anticipeert hiermee op de verschuiving van een productie- naar een kenniseconomie, hoopt jong talent aan te trekken, en zet met de open werkomgeving in op versterking van samenwerkingen – zowel met externe partijen, als tussen werknemers.

De jury heeft waardering voor de enorme stap die Thales heeft gemaakt. Het concept voor een bedrijvenpark in de sfeer van een universiteitscampus, is immers gedurfd voor een organisatie die met (geheime) technieken voor de militaire organisaties werkt. De manier waarop de gevel van het kantoor is ontworpen, als beveiligingsschil, vindt de jury inventief, evenals het idee om het restaurant en auditorium buiten het kantoorgebouw te plaatsen, in een voor derden vrij toegankelijk paviljoen.

De uitwerking van het ontwerp spreekt minder aan; het interieur oogt rommelig, de architectuur bij vlagen cliché. Daar tegenover staat dat het Thales-kantoor leeft; werknemers lijken zich er thuis te voelen. Dat is vooral merkbaar in het centrale atrium, waar een aantrekkelijke bedrijvigheid heerst. Deze ruimte is wat de jury betreft het meest geslaagd.

EERVOLLE VERMELDINGEN

Sociëteitsgebouw G.S.C. Vindicat, Groningen

Architect: De Zwarte Hond

Opdrachtgever: Gemeente Groningen / Vindicat

De nieuwbouw voor de Groningse studentenvereniging Vindicat maakt deel uit van de vernieuwing van de Grote Markt. Als gevolg van de bouw van het Groninger Forum, moest Vindicat verhuizen, van het midden naar de hoek van de Oostwand – pal naast de Martinitorren. Een beeldbepalende plek, onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van de stad, waar de vereniging een pand ‘als het oude’ wenste.

‘Op miraculeuze wijze’, aldus de jury, heeft De Zwarte Hond op deze compacte kavel een gebouw met een grote ruimtelijke rijkdom weten te creëren. Robuust in zijn verschijning, maar uiterst verfijnd in zijn materialisering, proporties en details. Met een keur aan verschillende binnen- en buitenruimtes, die door middel van trappartijen en vides in elkaar overvloeien, en waar licht en donker elkaar fraai afwisselen.

De jury is onder de indruk. Van de ‘herstelde’ rooilijn tot de okergele baksteen, die precies tussen de kleur van de Martinitorren en het Grand Theater in zit – contextueel

staat het ontwerp als een huis. Tegelijk is de architect erin geslaagd om de tradities die de vereniging kenmerken onder te brengen in een modern pand dat voldoet aan alle eisen van deze tijd. In een reeks doosvormige ruimtes hebben het oude meubilair, vaandels en ander relikwieën op vanzelfsprekende wijze een nieuwe plek gevonden. Dit alles terwijl de oude vereniging kon blijven doordraaien, wat de opdrachtgever (de gemeente) heeft ontzorgd.

Ondanks de grote waardering, legt Vindicat het als icoon uiteindelijk af tegen de geduchte concurrenten in deze categorie. Voor het versterken van de identiteit van studentenstad Groningen en deze vereniging in het bijzonder, verdient dit project echter zonder meer een eervolle vermelding.

Kulturhus de Trefkoele+, Dalfsen

Architect: Spring Architecten i.c.m. MoederscheimMoonen Architects

Opdrachtgever: Gemeente Dalfsen

Het is een probleem waar veel plattelandsgemeentes mee kampen: door de bevolkingskrimp is het steeds moeilijker om bibliotheken, buurthuizen en sporthallen rendabel te exploiteren, zodat opheffing dreigt.

Het project voor Kulturhus De Trefkoele+ in Dalfsen biedt een oplossing: door een groot aantal functies samen te voegen onder een dak, zijn de gemeentelijke vastgoedlasten drastisch omlaag gebracht, terwijl een nieuw ontmoetingscentrum voor de buurt is gecreëerd. Ronde de bestaande sporthal De Trefkoele heeft Moederscheim Moonen architecten een gebouw ontworpen dat ruimte biedt aan sport, educatie, kinderopvang, een ouderensoos, horeca, en slim verbonden is met de naastgelegen bibliotheek.

De toevoeging 'plus' slaat niet alleen op de kruisvormige plattegrond, waarin de verschillende functies slim met elkaar verbonden worden, maar ook op de meerwaarde die het samenbrengen van al deze instellingen biedt. De Trefkoele+ is in korte tijd uitgegroeid tot het kloppende hart van de buurt, en bruist bij bezoek van de activiteiten. In de categorie Leefbaarheid en Sociale Cohesie scoort dit project hoog.

Over de architectuur is de jury kritischer. De gevel van champagnekleurig aluminium is mooi, binnen oogt het gebouw wat basic. Het alomtegenwoordige gebruik van plusjes is voor sommige juryleden teveel van het goede.

Met de eervolle vermelding voor dit project wil de jury niet alleen opdrachtgever en architect belonen voor hun goede samenwerking, maar ook de leefbaarheid in het buitengebied onder de aandacht brengen.

VoltaGalvani, Eindhoven

Architect: Geurst & Schulze Architecten

Opdrachtgever: TRUDO

Bontgekleurde gevels, 'inspraakdiners' met bewoners en een slimme mond tot mond reclamecampagne; in het project voor woonbuurt VoltaGalvani hebben woningcorporatie Trudo en architecten Geurst en Schulze alles uit de kast gehaald om spraakmakende stadsvernieuwing te realiseren in de Eindhovense wijk Woensel West.

De ambitie van dit project rijkt verder dan het vervangen van zo'n honderd verouderde (sociale huur)woningen; doel is ook om een nieuw, jong publiek te trekken en het imago van deze 'probleemwijk' te verbeteren.

Geurst en Schulze heeft een plan ontworpen met de uitstraling van een Oosterse Kasbah: een bouwblok met een centrale poort, dat aan de buitenzijde aansluit bij de bakstenen huizen in de buurt, terwijl je in het (autovrije) binnengebied wordt ondergedompeld in een Mediterrane sfeer.

De jury vindt dat er veel goeds in dit project samenkomt: de combinatie van sociaal- en woningbouwprogramma, de verhouding tussen wat bewoners zelf kunnen kiezen (gevelkleur, inrichting van voortuintjes) en wat de architect bepaalt, de grote variatie aan woningtypen en de levendige plint met bedrijfsruimten. De woningen zijn bovendien mooi gemaakt, en dat voor een beperkt budget.

Er is ook een aantal punten van kritiek. De binnenstraten zijn erg steenachtig, en bieden weinig aanleiding voor ontmoeting of activiteiten. De afwerking van de schuurtjes rond de parkeerhoven oogt minder verzorgd dan de voorgevels. En de bonte kleuren worden niet door alle juryleden gewaardeerd.

De eervolle vermelding is voor de manier waarop dit project bijdraagt aan het verstevigen van de stedenbouwkundige structuur. Met VoltaGalvani is het gelukt om een ander soort kwaliteit toe te voegen aan deze wijk – een nieuw elan dat vooral voelbaar is rond de plint met winkels, die gerund worden door lokale ondernemers.

Jury:

Wim Pijbes, juryvoorzitter

Peter Defesche

Peter Veenstra

Arno Boon

Yvonne van Mierlo

Janneke Bierman

Jurysecretaris: Kirsten Hannema